

Stały kontakt
z doradcą
prawnym?

Alerty prawne i podatkowe DZP.

Odpowiedzialność karna za wypadki na placu budowy

Raporty Głównego Urzędu Statystycznego i Państwowej Inspekcji Pracy wskazują, że place budowy należą do jednych z najbardziej niebezpiecznych miejsc pracy. Wskutek nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa pracy, bądź to przez pracodawców, bądź przez samych pracowników, corocznie na budowach dochodzi do setek wypadków, a ginie nawet po kilka osób.

Podstawową kwestią przy rozpatrywaniu wypadków na budowie jest ustalenie, czy przyczyną wydarzenia było zaniedbanie przestrzegania przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (tj. BHP). Jeżeli tak, to odpowiedzialności karnej będzie podlegała osoba, na której spoczywał obowiązek zapewnienia przestrzegania tychże przepisów. W przypadku natomiast, gdy na placu budowy dojdzie do wypadku śmiertelnego, dodatkowo dojdzie również odpowiedzialność za nieumyślne spowodowanie śmierci.

W niniejszym artykule omówiona zostanie kwestia odpowiedzialności karnej pracodawcy za wypadki powstałe na placu budowy w związku z nieprzestrzeganiem zasad bezpieczeństwa i higieny miejsca pracy oraz okoliczności kiedy odpowiedzialność ta może być wyłączona.

Obowiązki z zakresu bezpieczeństwa oraz higieny pracy określają przepisy Kodeksu pracy oraz ustawy szczególne i akty wykonawcze. Prowadzenie robót budowlanych zgodnie z przepisami i zasadami BHP ma znaczenie nie tylko ze względu na zmniejszenie ryzyka zdarzeń wypadków. Obowiązek zapewnienia pracownikom odpowiednich warunków pracy sankcjonowany jest ponadto przez Kodeks karny.

Ważne!

Obowiązek zapewnienia pracownikom odpowiednich warunków pracy sankcjonowany jest również przez Kodeks karny

Zgodnie z art. 220 Kodeksu karnego, ten kto będąc odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy nie dopełnia wynikającego stąd obowiązku i przez to naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Karalne jest również nieumyślne popełnienie tego przestępstwa. W takim przypadku sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Ponadto obok zastosowania powyższych kar, sąd może również wymierzyć środek karny w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, pełnienia określonej funkcji, z którą wiąże się kierowanie pracownikami lub zajmowania określonych stanowisk przez okres do 15 lat¹.

Sprawcą przestępstwa z art. 220 Kodeksu karnego może być wyłącznie osoba, która jest odpowiedzialna za bezpieczeństwo i higienę pracy. Osoba taka musi zatem posiadać uprawnienia do bezpośredniego kształtowania stanu bezpieczeństwa i higieny pracy u pracowników oraz obowiązek podjęcia działania w tym zakresie. Same uprawnienia kontrolne przyznane podmiotom funkcjonującym w zakładzie pracy, czy też kompetencje w zakresie nadzoru sprawowanego przez osoby spoza zakładu pracy nie są wystarczające dla pociągnięcia takiej osoby do odpowiedzialności karnej.

Podmiotem odpowiedzialnym za bezpieczeństwo oraz higienę pracy pracowników jest przede wszystkim pracodawca, tj. jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników.

W imieniu pracodawcy będącego jednostką organizacyjną czynności z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką, albo inna wyznaczona do tego osoba. Może to być zatem członek zarządu, likwidator, syndyk czy też kurator osoby prawnej. W przypadku gdy pracodawca jest organem kolegialnym, odpowiedzialność karną mogą ponosić wszyscy członkowie organu zarządzającego albo tylko wybrane osoby w zależności od tego, czy w wprowadzono podział obowiązków pozwalający wyróżnić podmiot odpowiedzialny za zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. W pierwszym przypadku odpowiedzialność z art. 220 Kodeksu karnego poniesie tylko osoba reprezentująca podmiot w tym zakresie, w drugim zaś, wszystkie osoby wchodzące w skład organu kolegialnego.

Krąg podmiotów, które mogą ponosić odpowiedzialność karną z tytułu zaniedbania przepisów BHP jest szeroki. Sprawcą może być zarówno pracodawca, jak i każda inna osoba, do której obowiązków należy dbałość o stan BHP. Odpowiedzialność karną ponosić mogą zatem także bezpośredni przełożeni poszkodowanego. Do grona tych osób należą m.in.:

- kierownik budowy
- koordynator BHP
- osoby na stanowiskach kierowniczych
- osoby na stanowiskach samodzielnych kształtujące warunki bezpieczeństwa i higieny pracy (tj. główny mechanik, główny energetyk)

Ważne!
Odpowiedzialności karnej nie będą ponosić osoby, które pełnią jedynie rolę doradczą w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

¹ Objęcie ochroną karną tylko osób pozostających w stosunku pracy nie oznacza, że narażenie na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu innych osób wykonujących pracę zarobkową nie podlega penalizacji. W takich sytuacjach zastosowanie znajdzie przepis stanowiący, że karze pozbawienia wolności do lat 3 podlega ten kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Odpowiedzialności karnej nie będą ponosić osoby, które pełnią jedynie rolę doradczą w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Powierzenie takich zadań zewnętrznym specjalistom nie uwalnia pracodawcy od odpowiedzialności karnej z art. 220 Kodeksu karnego. Wynika to z faktu, że zarówno służby BHP, jak również zewnętrzni specjaliści pełnią jedynie funkcje doradczą i kontrolną, a tym samym nie ponoszą odpowiedzialności karnej z art. 220 Kodeksu karnego. W tym zakresie pracodawca będzie podlegał odpowiedzialności karnej.

Podobnie będzie kształtować się sytuacja prawna w razie zawarcia przez pracodawcę umowy z profesjonalnym podmiotem zewnętrznym w przedmiocie wykonywania przez niego obowiązków pracodawcy z zakresu BHP. Rozszerzenie odpowiedzialności z zakresu BHP na inne osoby nie zwalnia jednak pracodawcy od odpowiedzialności w tym zakresie, gdyż każda z odpowiedzialnych osób odpowiada za własne zachowania, niezależnie od odpowiedzialności innych osób.

Czynnikiem stanowiącym o odpowiedzialności danej osoby za przestrzeganie norm BHP jest bowiem jej prawo do bezpośredniego kształtowania stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w miejscu pracy oraz obowiązek podjęcia działania w tym zakresie w przypadku zauważenia nieprawidłowości. Odpowiedzialność może wynikać zarówno z konkretnego przepisu prawa, zakresu czynności, instrukcji czy regulaminów. Zakres podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i higienę pracy w powyższym rozumieniu obejmuje również osoby, które w drodze umowy cywilnoprawnej przejęły na siebie obowiązki w zakresie BHP.

KONTAKT

Agnieszka Żebrowska
Associate | Postępowania sporne
T: 0048 22 557 94 84
E: agnieszka.zebrowska@dzp.pl